Guia Docent

Curs 2021/22

Tipografia

Andreu Balius

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Codi: 200649

Crèdits	6 ECTS
Curs	2 Curs
Semestre	1 Semestre
Tipologia	Obligatoria
Matèria	Processos
Data	10/11/2022 11:28

Aquesta assignatura s'imparteix en: català
Les tutories es podran realitzar en: català, castellà i anglès

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura 4
Recomanacions 5
Continguts 7
Metodologia 9
Avaluació 11
Bibliografia i Recursos 15
Competències i Resultats d'Aprenentatge 18

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Presentació de l'assignatura

Breu descripció

Descriure aquells aspectes més genèrics que es treballaran a l'assignatura.

La tipografia és una eina indispensable en la comunicació visual. És propi d'un dissenyador fer-ne un bon ús, amb criteris clars. El llenguatge escrit és un aspecte fonamental de la comunicación i la tipografia és la seva representació visual. A l'assignatura es treballen tant els valor funcionals com els valors expressius de la tipografia per tal de saber comunicar i transmetre qualsevol missatge de manera efectiva.

Objectius Formatius

Finalitat i propòsit de l'assignatura

Els **objectius** formatius d'aquesta assignatura són, bàsicament:

1. *Saber seleccionar i utilitzar la tipografia de manera adequada en els projectes de disseny.*
2. *Conèixer i re-conèixer les formes de les lletres.*
3. *Dominar l'ús suficientment correcte de la tipografia en la composició del text.*
4. *Saber resoldre, amb recursos tipogràfics, les necessitats comunicatives —tant funcionals com expressives— dels projectes de disseny.*
5. *Desenvolupar una capacitat crítica en l'anàlisi tipogràfic i la comprensió de les relacions entre la tipografia i el context sociocultural en el qual s'aplica.*
6. *Entendre la tipografia dins del marc de la societat global contemporània.*

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Recomanacions

Indicar si hi ha coneixements previs necessaris per cursar l'assignatura o particularitats que l'alumne hagi de conèixer per matricular-se.

No es requereixen coneixements previs específics sobre la materia d'estudi per matricular-se en aquesta assignatura.
Es recomana, però, haver aprovat les assignatures del primer curs, i tenir uns coneixements bàsics del programari que s'utilitzarà al llarg de l'assignatura: bàsicament, els programes d'edició de text (*Abobe InDesign*) i de dibuix vectorial (*Adobe Illustrator*), doncs no es dedicarà temps a ensenyar l'ús de cap programari en concret.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Continguts

Indicar els aspectes a treballar en cada assignatura.

• **El signe tipogràfic: el caràcter. Conceptes bàsics.**
Familia tipogràfica, variants estil·lístiques, caixa alta, caixa baixa. Lligadures, versals i versaletes. Numerals: xifres capitals aliniades, xifres antigues, xifres tabulades, xifres volades. Signes de puntuació. Altres signes i símbols (contracaixa).

• L'**Anatomía de la lletra.** Proporcions verticals i horitzontals. Importància de l'alçada-x. Tipometria. Tamany. Escala. Correccions òptiques. Modulació i contrast. Pes/gruix i amplada. Textura i «color» tipogràfic. El ritme tipogràfic. Forma i contraforma. L'eix d'inclinació (cursives, itàliques i inclinades).

• **Classificacions:** Criteris de classificació. Classificació simple i classificació estilística. Tipografies multiescriptura.

• **Oralitat i escriptura: L'alfabet com a representació de les llengües.**
Evolució de l'escriptura. L'origen i evolució de l'alfabet Llatí. Altres sistemes d'escriptura.

• **Evolució de la tipografia: De la composició en plom a la tipografia digital.**
Procesos de creació, producció i distribució de fonts digitals.

• **El text: La paraula, la línia i el paràgraf.**
La importància dels blancs en la composició: L'espai entre lletres, l'espai entre paraules, l'espai entre línies, l'espai entre paràgrafs, l'espai entre columnes. Relacions entre cos de lletra, longitud de línia i interlínia.

• **Composició de text: Control del paràgraf.**
Justificació del paràgraf. Particions. Sagnats. Caplletres. Ús de les versaletes.

• **Composició de text: Jerarquies.** Organització de la informació.
La jerarquia en el text. Ús dels estils en la jerarquia del text.

• **Ortotipografia: la gramàtica dels signes tipogràfics.** Ortotipografia bàsica

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

• **La pàgina: Arquitectura i organització dels continguts (paper / pantalla)** Formats. Arquitectura de pàgina. Retícula i maquetació. Caixa tipogràfica. Blancs. Relació marges i taca de text.

• **Criteris per a la selecció tipogràfica.** Compatibilitat i combinació de tipografies.

• **Valors funcionals de la tipografia.** Microtipografia / Macrotipografia. El procès de la lectura. Llegibilitat i lecturabilitat. Tipografia per a l'edició. Tipografia per a la pantalla. Tipografia per a la senyalització.

• **Valors emocionals de la tipografia.** La tipografia com a imatge. Tipografisme. Valors culturals de la tipografia.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Metodologia

Metodologia docent

Explicar com es porta a terme l'assignatura. Per exemple: classes teòriques, sessions pràctiques, debats, etc.

L'assignatura es porta a terme a partir de la combinació de classes teòriques i pràctiques.
Es realitzen treballs individuals i en grup, on es potencia la participació a través de l'exposició i correcció pública dels treballs dins de l'aula.
El contingut de l'assignatura es desenvolupa en base a tres grans eixos: la lletra, la paraula i el text, treballant els temes de macro/micro tipografia i prenent com a suports de comunicació tant el paper com la pantalla.

Activitats formatives

Indicar les activitats formatives que siguin avaluables amb el valor /%/ assignat a l'avaluació

Al llarg del semestre es desenvolupen una sèrie d'exercicis pràctics setmanals i un projecte final que pren la forma d'una publicació. En aquest projecte final els alumnes han de demostrar les competències adquirides en l'assignatura.
Tots els treballs estan basats i recolzats per les exposicions teòriques, així com en l'ús d'una bibliografia específica de lectura obligada i una altra de recomanada.
El percentatge assignat a l'avaluació dels exercicis breus (setmanals) vinculats a una part concreta de la materia és d'entre 5-10%, mentre que el projecte final té un percentatge assignat del 35%.
Al final del semestre es realitza una prova escrita, basada en el contingut teòric exposat en les sessions teòriques. El percentatge d'avaluació assignat a aquesta prova escrita es d'entre el 15-20%.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Avaluació

Sistema Avaluació

L'Objectiu de l'avaluació continuada és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.

A partir de la segona matrícula, l'avaluació de l'assignatura podrà consistir, a decisió del professor(s), en una prova de síntesi, que permet l'avaluació dels resultats d'aprenentatge previstos en la guia docent de l'assignatura. En aquest cas, la qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

L'avaluació continuada dels continguts impartits requereix d'un seguiment continuat de les capacitats i competències adquirides al llarg del semestre. Això es fa a través d'exercicis breus realitzats a l'aula i a través d'un projecte, de major complexitat, desenvolupat al final del semestre.
També es te en compte la participació i l'actitud pro-activa de l'estudiant a l'aula.

• Els treballs han de ser lliurats en la data establerta, segons l'enunciat.
• Els exercicis setmanals i el projecte final tindran la seva corresponent avaluació individual o en grup, segons el plantejament que s'indiqui en cadascun d'ells. En cas de no aprovar un treball, l'alumne podrà reavaluar-lo durant la setmana que hi ha prevista per a les reavaluacions, al final del semestre.
• Un treball no entregat no tindrà dret a reavaluació.
• La qualificació final de l'assignatura es basarà en una avaluació continuada dels exercicis i projectes realitzats i entregats per l'estudiant durant l'assignatura, i en la prova escrita final.
• La falta d'assistència —no justificada— de més del 20% de les classes (6+ classes) pot comportar un "no avaluable". Els estudiants que no presentin cap treball, tot i havent assistit a classe, tindran una qualificació de "no avaluable".
• En cas de poder justificar la no assistència (cas de malaltia o accident greu), l'alumne ha de notificar-ho al professor per poder acordar la forma més adequada de recuperar els treballs no presentats o els continguts no adquirits.

Normativa General d'Avaluació

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

// Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.

// Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

// Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

// En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

• Per considerar superada una asignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.

• Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

• Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

• En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Lliuraments

• Els treballs hauran de ser lliurats en la seva data corresponent. No s'acceptaran lliuraments fora de la data prevista, a menys que estiguin degudament justificats.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

• Les entregues fora de la data de lliurament —si s'accepten— no optaran a una nota superior a 5.

Procés de Revisió

La revisió es pot sol·licitar al professorat es realitzarà segons calendari lectiu.

La revisió d'un treball o projecte es podrà sol·licitar al professor, segons el calendari lectiu.

Procés de Reavaluació

Normativa general

No es contemplen sistemes de reavaluació en els casos de les pràctiques externes, els TFG, i les assignatures / activitats formatives que, pel seu caràcter eminentment pràctic, no ho permeten.

Per participar a la reavaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

Per participar a la reavaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

• El lliurament de treballs (que optin a reavaluació) tindrà lloc el dia i hora que s'estableixi durant la setmana de reavaluació, al final del semestre.
• Optaran a reavaluació, únicament aquells treballs entregats i avaluats (en la seva data corresponent) i que no hagin superat la qualificació d'aprovat.
• Els treballs entregats durant la setmana de reavaluació, no optarán a una nota superior a 5,0.
• Les reavaluacions no serveixen per pujar nota.

Criteris d'Avaluació

Descriure quins són els criteris específics d'avaluació de l'assignatura. Aquests aspectes són importants per organitzar les activitats que s'avaluaran durant el semestre en que s'imparteix l'assignatura.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

L’avaluació de l’assignatura es realitza en base als resultats obtinguts en els treballs desenvolupats al llarg del semestre. També es tindrà en compte la participació i l’actitud pro-activa de l’alumne a l’aula, així com l’evolució del seu aprenentatge al llarg del semestre.

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Bibliografia i Recursos

Espai per indicar aquells referents bibliogràfics o recursos que s'utilitzaran com a elements pedagògics durant el desenvolupament de l'assignatura.

Bibliografia de lectura obligada

Baines, Phil y Haslam, Andrew. *Tipografía. Función, forma y diseño.*
México: Gustavo Gili, 2002.

Hochuli, Jost. *El detalle en la tipografía.*
Valencia: Campgràfic Editors, 2007.

Lupton, Ellen. *Thinking with type.*
New York: Princeton Architectural Press, 2004.

Bibliografia de lectura recomenada

Bringhurst, Robert. *The elements of typographic style.*
USA: Hartley & Marks Publishers, 1992 - 2002.

Frutiger, Adrian. *En torno a la tipografía.*
Barcelona: Gustavo Gili, 2001.

Fontana, Rubén. *La palabra, la letra y la página.*
Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Gerstner, Karl. *Compendio para alfabetos.*
Barcelona: Gustavo Gili, 2003.

Gordon, R. *Making digital type look good.*
Thames and Hudson, 2001.

Gorodischer, Horacio F. *Legibilidad y tipografía. La composición de los textos.* Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Jury, D. Tipos de fuentes. *Regreso a las normas tipográficas*.
Barcelona: Index Book, 2002.

Marín Álvarez, Raquel. *Ortotipografía para diseñadores.*

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Barcelona: Gustavo Gili, 2013.
Martín Montesinos, José Luis / Mas, Montse. *Manual de Tipografía*
Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Pohlen, Joep. *Fuentes de letras.*
Taschen, 2011.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

Competències i Resultats d'Aprenentatge

Evidències relacionades amb la capacitat de desenvolupament de l'aprenentatge de l'estudiant a l'assignatura. Podem diferenciar tres tipologies de competències: **bàsiques, específiques i transversals.** Les competències **bàsiques** venen definides per la Memòria del Grau. Les competències **específiques** i **transversals** depenen de la matèria a la que està vinculada l'assignatura.

Cal escollir entre les competències / resultats d'aprenentatge pròpies de la matèria a la que pertany l'assignatura a través de la selecció a **Sharepoint**.

Competències específiques:

Competència
CE6 Utilitzar amb criteris especialitzats l'arquitectura de la lletra i les diferents
famílies tipogràfiques dels alfabets llatins.

Resultat de l'aprenentatge
CE6.1 Usar els recursos tipogràfics i de maquetació de pàgina adaptats a funcions
de lectura, comunicació i expressió del projecte.

Competència
CE9 Demostrar que coneix l'ús del mitjà audiovisual, l'entorn digital i les eines de
creació i producció dels mateixos.

Resultat de l'aprenentatge
CE9.2 Aplicar els criteris i els recursos gràfics i tipogràfics propis del mitjà audiovisual i digital.

Competència
CE10 Estructurar i jerarquitzar gràficament la informació visual.

Resultat de l'aprenentatge
CE10.1 Dominar recursos infogràfics bàsics per presentar sectors i marcs d'actuació
en els quals s'inscriu el projecte.

Competència
CE17 Exposar i raonar, de forma oral i escrita, els resultats i els processos de treball
dels objectes de disseny propis.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Resultat de l'aprenentatge
CE17.1 Elaborar una memòria escrita del projecte i defensar-la oralment d'acord amb
les convencions i les característiques específiques del sector del disseny al qual va
dirigit.

Competències transversals:

CT3 Demostrar, conèixer i utilitzar correctament les fonts documentals i la bibliografia necessària tant per la projectació com per a l'anàlisi i crítica raonada del
disseny.

CT4 Demostrar interès per l'estudi de llengües estrangeres tant per facilitar la
comunicació com per accedir a contextos culturals diferents.

CT6 Capacitat per treballar en equip i aptituds per al diàleg amb els diferents agents
i disciplines que puguin intervenir en el desenvolupament d'un projecte de disseny.

CT10 Motivació per la qualitat, tant en els plantejaments conceptuals i argumentals
com en la resolució formal i en els detalls de l'acabat final d'un projecte de disseny.

CT19 Demostrar una disposició afectiva positiva cap als valors estètics i les qualitats
formals de l'entorn material i visual.

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB